

narodovo voljo; tukaj posebno, če je to kje potrebno, je živa potreba, da se to pravilo v djanju zpelje, ker s tem more narod poti, po katerih je državnik hodil, presojati. Če bi se v kateri avstrijski deželi kedaj kaj pripetilo, kar bi od politične strani vpeljavo porot overalo, ali če se unkraj jadranskega morja kak tak politiški vzrok nahaja, ne moremo vendar v naši deželi, ker naša dežela le v miru razvitka državnega išče, in ker v naši deželi nevarnih političnih mnenj ni, takih oviravnih vzrokov iskati.

Drugi ugovori zoper porotne sodnije se delajo bolj od strani ljudstva, kakor od vlade. Očitajo se bremena. Ne more se tajiti, da priseženi možje morajo za čas porot opravila svojega stanú nekoliko v nemar puščati in marsikaj žrtovati. Al, gospôda moja, ta ugovor ni dosti veljaven, da bi se porotne sodnije ne vpeljale; ker po tem takem bi se morala tudi zavreči ustavna vlada, zavolj tega, ker ona povsod moči državljanov in ljudstva upotreblja.

Ker se ne morejo tajiti bremena, ktere porote nakladajo ljudstvu, se mora pa v napravi porot modro skrbeti, da niso preobširne, da so porotnikom le začasna lahka butara, kar je pri mestjanih lahko; pri tistih pa, kateri se iz kmetov pokličejo, naj se ta reč tako uravná, da se vrstijo in le za $\frac{1}{4}$ leta službo prevzamejo.

Če se zoper porote iz tega uzroka odločimo, bomo sami sebi slabo spričevalo dali; pokazali bomo, da smo za svobodo neobčutljivi; tak pa naš narod ni. Zatoraj taki ugovori sploh in posebno v naši deželi veljave imeti ne morejo.

Dalje pravijo, da večkrat porote krivično sodijo, da namreč politične in tiskarne hudodelstva in pregreške sploh premehko, proste hudodelstva pa preostro razsojujejo. Gospodje, če se kje to, brez dokazov, očita, tako le rečem, da sodnije po svojih sodnikih tudi večkrat krivo sodijo, da namreč v političnih in tiskarnih pregreških preostro, v prostih hudodelstvih pa premehko sodijo. Če mi kdo našteje, kolikokrat so porote krivo sodile, mu jaz nasproti naštejem množico po zbornih sodnijah in sploh po državnih sodnijah presojevanih hudodelstev.

Pravijo, da se po neodvisnem in neodstavnem sodništvu v kazenskem pravu vse doseže. Tudi jaz pravim, da, dokler so v državi neodvisni, nepodkupljivi sodniki, v taki državi svoboda še ni pokopana; al ravno zavolj tega, ker pri nas sodnik ni neodvisen in ni neodstavljen, ravno zato terjam porote, ker nobeden ni tako prost, kakor tisti, kdor ni odvisen od države in od nje plače ne prejema. (Pravo! dobro!)

V tem imajo porotne sodnije predstvo pred državnimi sodnijami, da pri porotah mora sodnik dogodbje prav na drobno in natanko preiskavati in v vprašanjih tako sestaviti, da so prav jasne vsakemu priseženemu možu, in je djanje, ktero se kazni vredno spoznava, od vseh strani določeno, ker pri porotah ravno za to gré, da morejo morebiti tudi manj previdni porotniki to in uno stvar razsoditi. Sodnik pa, če sam sodi, se ne vrine tako globoko pri prvi preiskavi, tudi pri poglavitni obravnavi ne, ker misli, da si posamezne reči lahko sam dostavlja.

To je znamenito predstvo porot pred sedanjimi sodnijami.

Ker sem navadne ugovore zoper porote, kolikor je bilo mogoče, pretresel in po svoji misli tudi zavrnil, naj še nekte predstva porot naštejem. Narodovo čutje za pravico se po porotah utrjuje, občna npravna (moralnost) se povzdiguje, vez med narodom in med državo utrjuje, — pravica in resnica se lože zve, ker različni možje v porotah sedé, porote pa so tudi bramba družih svobodnih naredb ustavne vlade.

Pravoslavci in državniki naj se pričkajo, ali so porote naprava sodniška ali pa politična; moja misel je pa taka, da je pravo v zvezi obojega: porote so naprava politično-pravna; one so imenitna pravna naprava; one so v državi zavetje pravici, resnici in svobodi.

Če pa pri vsem tem nisem svetoval vpeljave porot za vse kazni vredne djanja, sem to le zato storil, ker želim le kazensko pravico ohraniti, potem, da ne bi državljan zavoljo prevelikih stroškov zoper porote bili, in tudi zato, da ne bi mali prestopki nespodobno četrletne sostave sodnije čakati morali, ker pri večih hudodelstvih prva preiskava več časa trpi, tako, da četrletna sodnija v pravem času o njih sodi. Končaje svoje dokazovanje se le nekega angleškega državnika še spominjam, ki je rekel:

„Dajte mi svobodo tiska in vzemite mi vse druge prostosti, pa vse si bom zopet prisvojil.“ Jaz pa rečem: „Tiskarna svoboda brez porot se lahko zatare in je brez moči!“ Ako hočemo svobodo, ako hočemo ustavo varovati, moramo meč in ščit, moramo svobodo tiska in porotne sodnije dobiti. (Pravo! pravo!)“ —

Ker so porotne sodbe zelo važna stvar, bojo prihodnje „Novice“ še prinesle važniše reči iz drugih govorov o tej zadevi, ker je gotovo vsakemu omikanemu človeku zanimivo slišati vzroke za in zoper porote.

Nove dela jugoslavenske.

* *Najnovejši cestovni in poštovni trojedine kraljevine Dalmacije, Hrvaške in Slavonije. Fr. Krušića, c. k. poreznika v miru in zemljomera županije zagrebske.*

Gospod izdajatelj oklicuje svoje dela tako-le: „Po blagovoljnosti in velikodušju Nj. preuzvišenosti gospoda škupa J. J. Strossmajer-ja bilo mi je mogoče, da morem podati štovanemu občinstvu cestovni in poštovni trojedine kraljevine Dalmacije, Hrvaške in Slavonije, ktere sem tudi Njegovi prevzvišenosti posvetil. Ker je ta cestovni in poštovni pri nas prvo pojavljenje na polji struke umetnosti in znanosti, se morem tudi zavolj tega od vseh strani dobrega vspeha nadjati. Celi zemljovid, iz slavne kamnotiskarnice g. Drag. Albrehta, obstalo bo iz devet posameznih listov. Trije listi so že izšli ter so za razpošiljatev pripravljeni; od sledečih bo pa vsaki mesec po en list izhajal, ter se predbrojnikom brez poštnih stroškov pošiljal. Vsaki list je 27" širok, 19" pa visok. Predplačo sem kolikor mogoče nizko postavil. Za barvani iztis celega dela, to je, za vseh devet listov iznaša 7 gold. 20 kr. nov. dn., tako, da vsaki poedini list velja le 80 kr., kateri denar se pri prijemu vsakega poedinega lista plačuje. Shodnost in potreba tega zgolj iz domoljubja, velikim trudom in žrtovanjem dovršenega poduzetja navdaja me z dobrim upom, da bo to moje delo tudi med našimi brati Slovenci po mnogobrojnih naročnikih zdatno podpora našlo, posebno ker sem si svest, da sem si prizadeval naročnike kolikor mogoče zadovoljiti.“

Predplačo prijema gori omenjeni g. izdajatelj sam.

* *Národne noše kranjske.* — Ker so pošle z veliko pohvalo nekdanje sprejete podobe, ktere nam pred oči stavijo noše kranjske, jih je dal gosp. Blaznik, da bi vstregel mnogim željam, iznova natisniti in pobarvati (kolorirati) tako, kakor se nam vsaki del obleke pri možkih in ženskih kaže v življenji. Dvanajst prav ličnih podob je, ki nam kažejo 1) národno nošo nekdanjo Trnovčanov, 2) sedanjo nošo Krakovčanov, 3) Šiškarjev, 4) druge okolice ljubljanske, 5) okolice smeledniške, 6) škofje Loke, 7) bohinske, 8) okolice Polhovega Gradca, okoli Prema, 10) Vipavcov, 11) iz Poljan na Dolenskem, 12) okoli

